

**ПРОФ. Д-Р ИВАН ЮСТИНИАНОВ КОЧЕВ – УЧЕН, УЧИТЕЛ,
МЕНТОР И ОБЩЕСТВЕНИК (90 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО)**

ЛЪЧЕЗАР ПЕРЧЕКЛИЙСКИ

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ – БЛАГОЕВГРАД

lper@swu.bg

**PROF. DR. IVAN YUSTINIANOV KOCHEV – A SCIENTIST, TEACHER,
MENTOR, AND PUBLIC FIGURE (90 YEARS SINCE THE BIRTH)**

LACHEZAR PERCHEKLIYSKI

SOUTH-WEST UNIVERSITY NEOFIT RILSKI

lper@swu.bg

През 2025 г. проф. Иван Кочев щеше да навърши 90 години. В професионалния си път (научна, преподавателска и менторска дейност), който продължава повече от половин век, той написва над 250 научни труда с национално и международно признание, ръководи успешно 25 докторанти и около 100 дипломанти, води лекции пред студенти филолози и нефилолози, популяризира българските диалекти в различни електронни медии. В богатата си научна кариера изпълнява и различни административни длъжности, с които не се гордее особено, защото (според думите му) това го е лишило от време, което е могъл да използва за научноизследователска работа. Трудът на проф. Кочев е оценен от двете институции, които бяха особено мили на неговото сърце – Българската академия на науките и Югозападния университет в Благоевград. Академията награди професора с Почетния знак за заслуги към институцията, а в ЮЗУ Ив. Кочев получи почетното звание *Doctor Honoris Causa*. Заради обществената си дейност пък той е удостоен със званието Почетен гражданин на родния си град Поморие.

Много може да се говори за професионалния път на проф. Иван Кочев, за неговите трудове по българска диалектология, фонология, морфология и лексикология. Тук обаче ще представя само някои **негови мисли**, които ще очертаят принципите, които са го ръководили в неговата научна, преподавателска, менторска и обществена работа.

1. Проф. Иван Кочев като учен

• *Обичам да чета езиковедска литература. Чета я с такъв интерес, сякаш чета художествено произведение. Чета всичко, свързано с езика.*

Проф. Кочев беше истински библиографски справочник. При споменаването на някакъв лингвистичен проблем, свързан с българския език или изобщо със славистиката, той веднага по памет посочваше няколко авторитетни учени, които са писали по този въпрос. Често се случваше да знае и списанието или сборника, в който е публикуван трудът.

• *Никога не си позволявай да ползваш чужди мисли, без да упоменеш техния автор. Това може да съсипе кариерата ти.*

Иван Кочев не само че спазваше научната етика в своите трудове, но учеше на това и докторантите и дипломантите си.

2. Проф. Иван Кочев като преподавател

• *Колкото и години да съм преподавал една и съща дисциплина, никога не излизам пред студентите, без да се подготвя предварително. Това е неуважение към тях. Ако не съм си прегледал темата и илюстрациите, които ще дам, винаги мога да се изложя. Имам по много примери за всяка тема, но винаги подготвям такива, които студентите могат да разберат и научат.*

За лекциите по увод в общото езикознание и българска диалектология залата винаги беше пълна и въпреки това се чуваше само гласът на проф. Кочев. След занятията обикновено всички коментираха колко разбираемо професорът е предал учебния материал. С лекота той представяше образци от различните български говори.

3. Проф. Иван Кочев като научен ръководител

• *Обичам да работя с дипломанти и докторанти. Това ми доставя истинско удовлетворение. Държа ги изкъсо. Ако не съм близо до тях и не им помагам, как ще се научат? Опитвам се да им скъся пътя в изследователската работа.*

Проф. Кочев беше истински всеотдаен към своите дипломанти и докторанти. Сутрин, когато пристигаше със служебния автобус в Благоевград, носеше голяма чанта, пълна с книги. Неговите студенти и докторанти идваха в кабинета, а той изваждаше някаква книга, подаваше я на колегата и казваше: „Прочети я или само я прошудирай! Когато приключиш, ми я върни. Книгата ми е ценна, затова я пази като очите си“.

• *Виждам, че обичаш да се изразяваш с много сложни изречения. Запомни! Простото е по-ясно и по-мъдро. Ако искаш да кажеш нещо, кажи го така, че да те разберат.*

Когато подготвях научна статия, аз я давах на проф. Кочев за редакция. Той я бавеше една седмица, а след това ми я връщаше с множество поправки и бележки (с молив или с химикалка с различни цветове): „Не се отклонявай от темата!“, „Виж този автор!“, „По този въпрос вече е писано. Ти не от-

криваш топлата вода. Цитирай автора!“; „Сигурен ли си в това, което казваш? Провери отново фактите!“, „Тази дума е русизъм, не я използвай. Има хубава българска дума“ и др. Веднъж, отстрани на заключението, беше написал „Добре!“. Когато преглеждахме заедно коректурата, той видя тази бележка и каза: „Тук нещо съм ти се възхитил. Чакай да видя отново... Не, нещо съм се разсеял“. Извади молива и започна да поправя. Много съм научил от този метод на работа. Все още пазя всички тези бележки. Те са ценни за мене.

5. Проф. Иван Кочев като общественик

• *Имам две големи болки в живота. Едната от тях е Македония. Заради мнението ми по този въпрос аз съм си създам много врагове – както външни, което е разбираемо, така и вътрешни.*

Проф. Кочев следеше с най-голям интерес всичко, което беше свързано с Македония – географската област, от която произхожда неговият род. До края на живота си той остана тясно свързан с проблемите на македонските българи и българския език в тези земи.

✉ Доц. д-р Лъчезар Перчеклийски

Катедра по български език, Филологически факултет
Югозападен университет „Неофит Рилски“
ул. „Иван Михайлов“ 66, 2700 Благоевград, България

✉ Assoc. Prof. Dr. Lachezar Perchekliyski
Department of Bulgarian Language, Faculty of Philology
South-West University Neofit Rilski
66 Ivan Mihaylov Str., Blagoevgrad 2700, Bulgaria